

فرہنگنامہ حقوق بشر اسلامی (۱)

مسانی حقوق بشر

و اسلام

دکتر عباس خواجہ سیری

عضویت علمی دانشگاه

و
وکیل پایه یک دادگستری

مشخصات نشر : تهران : انتشارات آثار سبز ۱۳۹۳

مشخصات ظاهری : ۸۳ صفحه

عنوان و پدید آور : مبانی حقوق بشر در اسلام

دکتر عباس خواجه پیری

شابک : ۱ - ۰ - ۹۳۶۰۹ - ۶۰۰ - ۹۷۸

رده بندی دیویی : ۲۹۷ / ۸۴۳۴

رده بندی کنگره : ۱۳۹۱ م ۲۹ خ / ۱ / ۲۳۰ / BP

شماره کتابشناسی ملی : ۳۰۸۳۶۴۶

نوبت چاپ : اول - ۱۳۹۲

شمارگان : ۱۰۰۰ نسخه

بها : ۳۴۰۰۰ ریال

چاپ و نشر این اثر بدون تغییر در محتوای آن

با اطلاع قبلی صاحب اثر بلامانع است .

صفحه

فهرست

- دیباچه مولف ۷
- مقدمه ۱۰
- مبانی حقوق بشر در اسلام ۱۴
- شرایط زمانی ظهور اسلام ۱۵
- اصول حقوق بشر اسلامی ۲۳
- (۱) اصل توحید ۲۳
- (۲) اصل مساوات و الغاء برتری
نسبی ۲۴
- (۳) اصل فضیلت بر اساس ایمان و
تقوا ۳۰
- (۴) اصل وحدت امت ۳۴
- (۵) اصل تعدیل ثروت و امکانات
در جامعه ۳۹
- (۶) اصل حرمت جان انسانها ۴۸
- (۷) اصل اعطای آزادیهای اساسی .. ۵۰
- (۸) اصل حاکمیت مطلقه الهی ۵۲
- (۹) اصل مشارکت عمومی مردم ... ۵۷

۶۲	 (۱۰) الغاء بردگی
۶۸	 (۱۱) اعطاء حقوق به زنان
۷۵	(۱۲) اصل برخورداری انسان ها از حقوق
۷۵	اجتماعی :
۷۶	- حق تعیین اقامتگاه و مهاجرت
۷۷	- حرمت زندگی خصوصی و شخصی
	- حق تشکیل خانواده و انتخاب همسر
۷۸	- حق انتخاب شغل و حقوق ناشی از
۸۱	کار

• منابع و مآخذ

• دیباچه مؤلف

بنابه دعوت رایزن محترم فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در مسکو، اواخر آذر ماه سال گذشته توفیقی دست داد تا در معیت مسئولان محترم بنیاد بعثت به کشور روسیه سفر کنیم و زمینه ها و راهکارهای توسعه ی فعالیت های فرهنگی در آن سرزمین را از نزدیک بررسی و بر اساس امکانات موجود، برنامه ی اجرایی لازم را تدوین نمائیم.

دراین سفر ملاقات های مفید و پرباری با شخصیت های مختلف دینی و فرهنگی روسیه و تاتارستان انجام پذیرفت که بویژه در جلساتی که با مسئولین ادارات امور دینی آن دو جمهوری برگزار شد، شاهد اظهار علاقه شدید آنان به ارائه کتب و متون اسلامی و حتی کتاب درسی در زمینه های معارف و اخلاق اسلامی بودیم.

ابراز تمایل وافر مسئولین فوق و نیز جمعیت قریب بیست میلیون مسلمان در فدراسیون روسیه و بویژه در جمهوری های شمال قفقاز و ساحل ولگا، و نیز مخاطبین فراوان مسلمان و غیرمسلمان در سایر کشورهای

اتحاد جماهیر شوروی سابق (که به زبان روسی تسلط دارند) ، همچنین عادت بسیار پسندیده اکثریت مردم آن دیار به مطالعه در وسائل نقلیه عمومی، موجب گردید موسسه نهضت ترجمه (که از قریب یکسال پیش فعالیت خود را در زمینه ترجمه و نشر الکترونیکی متون مربوط به معارف اسلامی آغاز نموده است) جامعه روسی زبان را به عنوان مخاطب اصلی خود قرار دهد و سازماندهی فعالیت خویش را در این راستا معطوف دارد.

اینجانب نیز به پشتوانه ی مطالعاتی که در بیش از یک دهه در زمینه ی حقوق بشر اسلامی دارم ، بر آن شدم تا با تدوین متونی نسبتاً روان و کم حجم ، و ترجمه و نشر آن به زبان روسی، اصول مرفقی حقوق بشر اسلامی را برای آنان ارائه و تبیین نمایم.

بنا به توصیه مدیر عامل محترم بنیاد بعثت ، مقرر شد تا همزمان با ترجمه ی این اثر به زبان روسی، متن فارسی آن نیز منتشر گردد.

خداوند متعال را بر این توفیق شاکرم و از درگاه
ربوبی او توفیق تداوم این اقدام را مسئلت دارم.

دکتر عباس خواجه پیری

دی ماه ۱۳۹۱ هجری شمسی

یا ایها الناس انا خلقناکم من
ذکر و انثی و جعلناکم شعوباً و
قبائل لتعارفوا، ان اکرمکم عند
الله اتقیکم، ان الله علیم خبیر
قرآن کریم - سوره حجرات - آیه ۱۳

• مقدمه

موضوعیت یافتن حقوق بشر، به لحاظ فطری بودن
آن، قدمتی معادل عمر بشر در جهان خاکی دارد و از آن
زمان که انسان بر این کره خاکی استقرار یافت، مقوله ی
حقوق بشر نیز متولد گردید و با تعدد و تکثر انسانها و
جوامع بشری، رشد و توسعه پیدا کرد و همواره منشاء
مبارزات و نهضت های حق طلبانه و آزادی خواهانه
گردید و بعنوان آرمان جاویدان بشر باقی ماند.
مورخین در کاوشها و مطالعات خود به اسنادی دست
پیدا کرده اند که به لحاظ قدمت تاریخی به بیش از
۲ هزار سال قبل از تاریخ میلاد حضرت مسیح (ع) تعلق
دارند و در متن آنها بر حقوق طبیعی انسان ها و آزادیهای
اساسی تاکید شده است.

ظهور دین اسلام در سال ۶۱۰ میلادی نیز یکی از
 زرین ترین و جاویدترین فصول تاریخ بشریت است که
 به لحاظ محتوای تعالیم آن، بویژه در زمینه حقوق انسانها،
 در اندک زمانی در بخش وسیعی از جهان مورد پذیرش
 و استقبال انسانهای تحت ظلم و ستم قرار گرفت و پیروان
 بسیاری پیدا کرد.

بنابه گفته ابوالعلا مودودی، متفکر و محقق مشهور،
 غربیها عادت دارند که هر امر خوبی را به خود منتسب
 کنند و چنین وانمود سازند که همه مواهب و فضایی که
 بشریت بر آن دست یافته است، از ایشان نشأت می گیرد
 ، حال آن که مگناکارتا (منشور کبیر انگلستان) بعنوان
 نخستین سند تاریخی غرب در زمینه حقوق بشر، که در
 سال ۱۲۱۵ میلادی توسط جان (پادشاه وقت انگلستان)
 صادر گردید، بیش از ششصد سال پس از ظهور دین
 اسلام صادر شده است و این سند و اسناد متعاقب آن،
 دلیل محکمی بر عقب ماندگی غرب از قافله حقوق بشر
 و عدم توجه آنان به منزلت انسانی و تاخیر در مبارزه
 آنان با ظلم و ستم هایی که طی قرون متمادی بر بشریت

رفته است ، محسوب می گردد.

مطالعه مفاهیم حقوق بشری در تعالیم اسلام بوضوح گویای آنست که نظام حقوق بشر در شریعت اسلام و تعالیم پیامبر اکرم(ص) در مقایسه با آنچه در غرب مورد ادعا قرار می گیرد ، به مراتب کامل تر و جامع تر است، و علت این امر تفاوت اساسی دو نظام حقوقی غرب و اسلام در نگرش به انسان و ویژگی های مادی و معنوی اوست. در شریعت اسلام، ملاک های فضیلت ، انسانیت و معنویت انسان مورد توجه خاصی قرار گرفته است، حال آنکه دیدگاه غرب نسبت به انسان مبتنی بر عوامل معنوی و اخلاقی نیست.

از طرفی چون اخلاق و مذهب می تواند به عنوان قوی ترین پشتوانه ی اجرای حقوق بشر و حمایت از آن، کاربرد داشته باشد ، لذا تقویت ارزشهای اخلاقی و مذهبی در هر جامعه سبب توسعه حمایت از حقوق بشر می گردد . و انحطاط اخلاقی یا بی توجهی به ارزشهای مذهبی نیز در نقض و سلب حقوق بشر تاثیر مستقیم و منفی دارد. بر این اساس چنانچه قانونمندیها و مقررات

لازم الاجرا در جامعه از پشتوانه عظیم معنوی و اعتقادی افراد آن جامعه برخوردار نگردد، در نهایت نتیجه مطلوب و مورد انتظار ببار نخواهد آورد. عدم توجه ارگانهای حقوق بشری سازمان ملل متحد و اسناد بین المللی موجود به مذهب و اعتقادات دینی موجب عدم موفقیت در توسعه حمایت از حقوق بشر در دنیای امروزی گردیده است، که نتیجه ی آن وضع رقت بار و اسف بار ناشی از نقض حقوق انسانهاست که همه روزه در تمامی نقاط دنیا شاهد آن هستیم.

در این سلسله مقالات ما برآنیم تا با معرفی اجمالی پاره ای از تعالیم ناب اسلامی، حقانیت شریعت متعالی اسلام را در مقایسه با ادعاهای پرطمطراق ولی پوج و بی اساس غربی ها بیان کنیم تا همگان بدانند که بشریت تا چه حد وامدار تعالیم اسلام و شریعت پیامبر خاتم (ص) است.

من الله التوفیق

• مبانی حقوق بشر در اسلام

درک و شناخت مبانی حقوق بشر در اسلام جز با دقت در تاریخ معاصر ظهور اسلام ممکن نیست. بدین لحاظ به اختصار شرایط زمانی ظهور اسلام را مورد اشاره قرار می دهیم: